

Министерство культуры Республики Беларусь
Белорусский государственный университет культуры и искусств

НАУЧНЫЙ ПОИСК В СФЕРЕ СОВРЕМЕННОЙ КУЛЬТУРЫ И ИСКУССТВА

*Материалы научной конференции
профессорско-преподавательского состава
Белорусского государственного университета культуры и искусств,
посвященной Году качества
(Минск, 21 ноября 2024 г.)*

Минск
БГУКИ
2025

УДК 316.7+7
ББК 7я431+85я431
Н 347

Редакционная коллегия:
*Н. В. Карчевская, Е. Е. Корсакова, Ю. Н. Галковская,
Е. В. Пагоцкая, Н. Е. Шелупенко*

Рецензенты:
М. Л. Цыбульский, кандидат искусствоведения, доцент,
Е. В. Голикова-Пошка, кандидат искусствоведения, доцент

Научный поиск в сфере современной культуры и искусства :
НЗ47 материалы науч. конф. профессорско-преподавательского состава БГУКИ, посвященной Году качества, Минск, 21 нояб. 2024 г. / М-во культуры Респ. Беларусь, Белорус. гос. ун-т культуры и искусств ; редкол.: Н. В. Карчевская [и др.]. – Минск : БГУКИ, 2025. – 556 с.

ISBN 978-985-522-394-9.

Представлены материалы научной конференции профессорско-преподавательского состава, посвященной Году качества. Ее участники обсудили достижения за 25 лет существования белорусской культурологической школы и перспективы ее развития, рассмотрели опыт сохранения, трансляции, репрезентации историко-культурного наследия, информационные технологии в культуре, традиции и новации в межкультурной коммуникации и диалоге культур и многие другие вопросы.

Адресуется преподавателям учреждений образования сферы культуры, научным работникам, студентам, а также широкому кругу читателей.

УДК 316.7+7
ББК 7я431+85я431

ISBN 978-985-522-394-9

© Учреждение образования
«Белорусский государственный
университет культуры и искусств», 2025

СОДЕРЖАНИЕ

ПЛЕНАРНЫЕ ДОКЛАДЫ

<i>Соколова О. М.</i> Культурологическая школа Беларуси: истоки, реалии, перспективы	9
<i>Николаева Ю. Г.</i> Жанровое разнообразие эстрадно-циркового искусства на белорусской эстраде советского периода	18

Круглый стол Здабыткі і перспектывы развіцця беларускай культуралагічнай школы: да 25-годдзя заснавання

<i>Смолик А. И.</i> Аксиология как проблемное поле отечественной культурологии: становление и развитие	25
<i>Масленченко С. В.</i> Этапы развития цифровой культуры и ее цифровизации	32
<i>Никонович Н. А.</i> Религиоведение и культурология как важнейшие составляющие гуманитарного знания	37
<i>Коваленя Е. Г.</i> Исследование геокультуры города как области научного знания в белорусской культурологии	41
<i>Усовская Э. А.</i> Культурология и культурные исследования как фундаментальное и прикладное направления	49
<i>Белакурскі В. М., Белакурская Ж. Я.</i> Феномен архетыпу ў філа-софска-культуралагічным разуменні	52
<i>Криштаносова Е. А.</i> Этнические традиции в контексте современного диалога культур: консервация и трансляция	56
<i>Сухоцкая Т. Ф.</i> Культуралагічнае асэнсаванне мастацкай літа-ратуры	59
<i>Карнажицкая Т. В.</i> Гуманитарно-эстетический потенциал современного культурного пространства Беларуси	64
<i>Соколовская М. М.</i> Ценности традиционной китайской культуры ..	68
<i>Самосюк Н. В.</i> Социокультурные связи русской православной церкви и православной церкви Западной Беларуси в межвоенный период	73
<i>Шелег Е. А.</i> Инклюзивное культуротворчество в информационной эпохе: возможности и вызовы	77
<i>Михалёва Е. А.</i> Интерпретация понятия «традиционные семейные ценности» в социально-гуманитарном дискурсе	82
<i>Молдованова Е. С.</i> Междисциплинарный подход к изучению культуры детства	86

<i>Пилипенко К. А.</i> Специфика создания молодежных центров на базе креативных пространств	91
<i>Ду Бикунь.</i> Традиции дворцовой системы питания в Китае	94
<i>Кузьменчук И. В.</i> Особенности формирования национальной культуры в системе идентичности нации: культурологический аспект	100
<i>Ли Сюэсинь.</i> Коннотация образа яйца в восточных космогонических мифах	104
<i>Лу Ся.</i> Бурлеск как жанр традиционных уличных представлений Сычуани	108
<i>Чжун Цяньцян.</i> Влияние западной традиции на китайскую философию	113

Секция 1

Актуальные проблемы теории и истории искусства

<i>Пагоцкая Е. В.</i> Сценическое пространство Беларуси: историко-культурный аспект	119
<i>Шаройко Е. Н.</i> Фреска в художественном решении фильма	124
<i>Петухова Н. В.</i> Метад рэканструкцыі ў распрацоўцы і ўвасабленні традыцыйнага абраду	129
<i>Стельмах А. М.</i> Современные стратегии позиционирования деятельности театра	132
<i>Трапянок У. А.</i> Генезіс і сучаснае развіццё паэтычнага радыётэатра Беларусі	137
<i>Чжан Яньпен, Трепенко В. А.</i> Влияние заимствованных программ на современное телевидение Китая на примере постановочного проекта «Слава Богу, ты здесь»	145
<i>Николаева Ю. Г.</i> Роль деятельности концертных бригад в развитии эстрадно-циркового искусства в Беларуси советского периода ...	149
<i>Грищенко А. Б.</i> Пленэры по живописи как способ сохранения и популяризации архитектурного наследия Беларуси	156
<i>Коришук А. Н.</i> Музыкальное направление классической кроссовер в массовой культуре Беларуси и России: специфика и формы проявления	161
<i>Беспалая А. А.</i> Арт-парк «Никола-Ленивец» как способ художественного освоения природного пространства	165
<i>Гу Юйши.</i> Стилистические особенности жанра сяньшэн	173
<i>Су Жунци.</i> Актуальные проблемы современного театрального образования (на примере подготовки актеров в Беларуси первой четверти XXI в.)	177
<i>Сюй Цзинань.</i> Поэтичность в живописи Марка Шагала	181
<i>Чжан Цзыхань.</i> Развитие детского театра в Китае	189
<i>Чэнь Вэнь Вэнь.</i> Современное состояние театрального любительского искусства в Беларуси	193

<i>Ян И.</i> Исследование выставок китайских музеев в условиях цифровизации	197
<i>Смирнова И. А.</i> Национальные тенденции развития белорусского джаза первой четверти XXI в.	201
<i>Бортновский В. В.</i> Выдающиеся личности в мировой истории дирижерского исполнительства: Густав Малер (1860–1911)	208
<i>Федоров А. В.</i> Искусство дирижирования как самостоятельный вид музыкального творчества	212
<i>Довжик Е. Н.</i> Формирование современного духового оркестра в зарубежной музыкальной культуре XX в.	219
<i>Сергеева О. О.</i> Творческий портрет Анри Брода и его вклад в развитие французской исполнительской школы игры на гобое	225
<i>Поляков Г. Г.</i> Сценическая интерпретация электронной танцевальной музыки: определение и содержание понятия	229
<i>Пуш С. В.</i> Формирование исполнительских навыков в классе струнного ансамбля	234
<i>Белан А. И.</i> Специфика формирования знаний, умений и навыков эстрадно-джазовой манеры исполнительства (в контексте истории традиционного и прогрессивного современного сольного исполнительства пианистов)	240
<i>Домненкова Л. В.</i> Формообразование и декорирование европейского фаянса и фарфора эпохи барокко	247
<i>Кривошеева С. В.</i> Тенденции развития народного изобразительного искусства в современном художественном пространстве Беларуси	253
<i>Мицкевич А. Г.</i> Из опыта исследований и презентаций многообъектных произведений искусства	257
<i>Васюк Т. I.</i> Мастацтва як форма ўдасканалення асобы	261
<i>Шатило Е. В.</i> Особенности экспонирования декоративно-прикладного искусства в контексте современной выставочной деятельности	266
<i>Лінькова Н. А.</i> Рэпрэзентацыя каштоўнасцей традыцыйнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва ў сучаснай выставачнай прасторы ...	271
<i>Ван Юекай.</i> Влияние маньчжурских мифов о сотворении мира на искусство масок	276
<i>Ши Сюэфэн.</i> Искусство традиционной китайской керамической посуды	281
<i>Ши Сюэфэн.</i> Мебельное искусство традиционного китайского дома	284
<i>Дожина Н. И.</i> Специфика организации аудиторной работы по сольфеджио со студентами факультета музыкального и хореографического искусства	287
<i>Ухова И. В.</i> Жанровые средства музыкальной выразительности: научный и педагогический аспекты	292

<i>Ходинская Н. Н.</i> Звуковой материал музыки XX–XXI вв. в курсе современной гармонии	297
<i>Лойко О. Б.</i> Содержательно-методические аспекты преподавания дисциплины «Элементарная теория музыки» для иностранных студентов	303
<i>Чжан Цзобинь.</i> Музыкальное образование Китая до 1911 г.: историко-теоретический аспект	308
<i>Кожмяко Д. А.</i> Слово как нетипичный компонент хореографического произведения	312
<i>Бодунова И. И.</i> Старинные балльные танцы: исторический и современный аспекты	320
<i>Коновальчик И. В.</i> Развитие белорусской народно-сценической хореографии периода «нулевых»	325
<i>Навроцкая О. А.</i> Антуражная хореография Беларуси: характеристика развития на современном этапе	330
<i>Столяр О. Н.</i> Актуальные методические рекомендации при проведении занятий по дисциплине «Европейская и латиноамериканская программа»	334
<i>Фань Чжунтао.</i> Применение повседневных артефактов как сценического реквизита в искусстве китайского танца	338
<i>Гажевская-Пешак Т. С.</i> Пейзажная лирика в хоровом творчестве Н. Литвина (на примере хорового цикла «Родные вобразы»)	342
<i>Войтик С. Ф.</i> Локальные типы многоголосия в традиционной песенной культуре Понемонья	348
<i>Вольнец Е. Н.</i> Современные формы популяризации гармонии в музыкальной культуре Беларуси	354
<i>Баранова Н. В.</i> Некоторые аспекты развития музыкально-образного мышления у студентов хоровой специализации посредством фортепианных переложений оперно-симфонической музыки	359

Секция 2

Историко-культурное наследие: опыт сохранения, трансляции и репрезентации

<i>Бамбешка І. І.</i> Мемарыялізацыя асобы музейнымі сродкамі: да пытання аб фарміраванні тэрміна «мемарыяльны музей»	364
<i>Зими́на М. В.</i> Понятие превентивной консервации в современной музеологии	370
<i>Наумова Е. Г.</i> Технологии искусственного интеллекта как инструмент сохранения историко-культурного наследия Беларуси	374
<i>Ли Пэн.</i> Трансляция традиционной китайской медицины в мировое пространство	382

Секция 3
Информационные технологии в культуре:
новации и перспективы развития

<i>Жилинская Т. С., Якимович В. С.</i> Геймификация обучения: существенные характеристики и специфика ее реализации при подготовке менеджеров-культурологов	387
<i>Жилинская Т. С., Бачурина Т. В., Кунцевич О. М.</i> Цифровая культура как драйвер трансформации личности	393
<i>Федосова А. А.</i> Стратегия цифрового продвижения учреждения культуры как инструмент планирования рекламной деятельности ...	398
<i>Руткевич С. А.</i> Искусственный интеллект в искусстве: основные тенденции развития и перспективы дальнейшего применения	404
<i>Гончарик Н. Г., Серегина Л. А.</i> Особенности современных цветочных пространств и технологий мониторов	408
<i>Бовбель Е. В.</i> Исследование феномена послушания и ответственности с помощью анализа больших данных сферы культуры	414

Секция 4
Межкультурные коммуникации и диалог культур:
традиции и новации

<i>Макаревич А. В.</i> Тренд в пространстве социокультурной коммуникации: трактовка понятия и проблема идентификации	419
<i>Шаймерденова С. К.</i> Всемирные игры кочевников – международный символ дружбы и культурного обмена	423
<i>Кузнецова Е. В.</i> Культурный код: определение и особенности проявления в современном рекламном дискурсе	429
<i>Смоликова Т. М.</i> Инновационные подходы к рекламным коммуникациям на основе AI-технологий	435
<i>Лебедева Д. В.</i> Стереотипы и предрассудки в межкультурной коммуникации	442
<i>Руңцо Д. В.</i> Корпоративная культура и межкультурные коммуникации: нравственно-этические проблемы	448

Секция 5
Библиотечно-информационная деятельность
в системе культурно-образовательного потенциала социума

<i>Галковская Ю. Н.</i> Актуальные проблемы совершенствования содержания библиотечно-информационного образования	452
<i>Зыгмантович С. В.</i> Формирование профессиональных компетенций будущих библиотечных специалистов для реализации социально-культурных функций	459
<i>Козленко Е. Ю.</i> Понимание студентами сущности и возможностей профилизации «Аналитика»	466

<i>Политевич Е. Э.</i> Создание и распространение профессионального цифрового библиотечного медиаконтента	471
<i>Гладырева Н. А.</i> Применение технологии проблемного обучения для развития критического мышления студентов при обеспечении медиабезопасного поведения в информационном пространстве	478
<i>Ткаченко А. С.</i> Активное чтение как нестандартный способ прочтения художественной литературы	483

Секция 6

Педагогика социально-культурной деятельности: современные формы и пути развития

<i>Шелупенко Н. Е., Шаколо А. В.</i> Патриотизм как детерминанта развития национального культурного пространства Беларуси	491
<i>Ушакова В. М.</i> Основные аспекты развития инновационной педагогики на современном этапе	496
<i>Казлоўская Л. І.</i> Сучасныя падыходы да класіфікацыі культурна-дасугавых праграм	503
<i>Самерсова Н. В.</i> Теоретико-практические основы педагогического моделирования социально-культурной деятельности детей и молодежи	508
<i>Цыркун Н. А.</i> Стихотерапия как метод развития творческих способностей и научного мышления специалистов сферы культуры ...	512
<i>Цыркун И. И.</i> Психологический анализ представлений слушателей ИПКиПК об учителе начальных классов и о специалисте сферы культуры	517

Секция 7

Белорусская и зарубежная филология: особенности и инновационные формы изучения в учреждениях высшего образования сферы культуры и искусства

<i>Пісарэнка А. М.</i> Тыпалогія вобразаў і вобразнасці мастацкага тэксту (да юбілею паэта Міколы Шабовіча)	523
<i>Клімаў І. П.</i> Тэматыка і кампазіцыя прадмовы Сымона Буднага да Нясвіжскага катэхізіса 1562 г.	529
<i>Тычына С. М.</i> Тыпалогія вобраза героя «свой сярод чужых, чужы сярод сваіх» у рамантычнай літаратуры XIX ст. і сучаснай літаратурнай казцы (на прыкладзе творчасці Д. Ф. Купера і Д. Роўлінг)	535
<i>Безмен С. Г.</i> Использование технологии «warming up» при обучении английскому языку студентов неязыкового вуза	542
<i>Влазнюк Н. И.</i> К вопросу об определении понятия «мир музыки» ...	547
<i>Попова Д. Б.</i> Эссе как способ реализации письменно-коммуникативной компетенции в контексте иноязычного профориентированного обучения	550

территорию Беларуси новые религиозные движения также адаптируются под локальные традиции. В большей степени это прослеживается в языке общения с прихожанами (белорусском, русском), ритуальных действиях (венчание, крещение и т. д.) и одежде священнослужителей.

На наш взгляд, глокализация – это самый эффективный сегодня способ сохранения, консервации и трансляции традиции через призму современных процессов глобализации. Она предоставляет возможность сохранять аутентичность культуры и предполагает соучастие в процессах глобализации, тем самым способствуя динамике культуры.

---

1. Многоликая глобализация: Культурное разнообразие в современном мире / под ред. П. Бергера и С. Хантингтона ; пер. с англ. В. В. Сатва ; под ред. М. М. Лебедевой. – М. : Аспект Пресс, 2004. – 379 с.

2. Панарин, А. С. Искушение глобализмом / А. С. Панарин. – М. : Акад. проект, 2000. – 289 с.

УДК 821.161.3:303.446.22

Т. Ф. Сухоцкая,

*кандыдат культуралогіі, дацэнт, дацэнт кафедры культуралогіі
ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт
культуры і мастацтваў», Мінск, Беларусь*

КУЛЬТУРАЛАГІЧНАЕ АСЭНСАВАННЕ МАСТАЦКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

Анатацыя. Культуралагічнае даследаванне мастацкай літаратуры асэнсоўваецца ў кантэксце беларускай культуралагічнай школы як навуковы кірунак. Вызначаюцца асноўныя метадалагічныя падыходы вывучэння мастацкіх тэкстаў. Абазначаюцца праблематыка і здабыткі навуковых даследаванняў беларускіх культуролагаў. Сцвярджаецца іх скіраванасць на асэнсаванне класічнай беларускай літаратуры, якая валодае вялікім гуманістычным патэнцыялам, з'яўляецца эфектыўным сродкам фарміравання агульначалавечых духоўных і сацыяльных каштоўнасцей асобы і нацыі.

Ключавыя словы: беларуская культуралагічная школа, вербальная культура, мастацкі тэкст, гуманістычны ідэал.

T. Sukhotskaya,

*PhD in Culturology, Associate Professor, Associate Professor
of the Department of Cultural Studies of the Educational Institution
"Belarusian State University of Culture and Arts", Minsk, Belarus*

CULTURAL UNDERSTANDING OF FICTION

Abstract. The cultural studies of literary works is examined within the context of the Belarusian cultural studies school as a scientific field. The article defines the main methodological approaches to the study of literary texts and outlines the problems and achievements of Belarusian cultural studies. The author affirms their focus on understanding classical Belarusian literature, which possesses enormous humanistic potential and is an effective means of shaping universal spiritual and social values for individuals and the nation.

Keywords: Belarusian cultural studies school, verbal culture, artistic text, humanistic ideal.

Ва ўмовах сацыяльных крызісаў і ў перыяды трансфармацыі культуры назіраецца дэструкцыя духоўнай сутнасці чалавека. Цывілізацыя канца ХХ – пач. ХХІ ст., з яе разбуральнымі тэндэнцыямі абясцэньвання быцця, выклікала невядомы раней катастрофічны крызіс асобы і немагчымасць спалучэння рэалій эпохі з першапачатковым сэнсам быцця, таму выяўленне гуманістычнага патэнцыялу, каштоўнасна-маральных прыярытэтаў чалавечай экзістэнцыі, закладзеных у нацыянальнай літаратуры, стала актуальнай праблемай гуманітарнага дыскурсу і паспрыяла фарміраванню фэнаменалогіі мастацкай творчасці як напрамку беларускай культуралагічнай школы. Даследаванне творчай спадчыны беларускіх пісьменнікаў і паэтаў, увядзенне яе ў культуралагічны кантэкст адкрывае новыя перспектывы не толькі ў беларускай культуралогіі, але і ў іншых галінах гуманітарыстыкі.

Вербальная культура выступае індикатарам сацыяльнага і культурнага развіцця грамадства, сэнсы якой немагчыма зразумець па-за гісторыка-культурным кантэкстам. У ХХ ст. найбольшага развіцця дасягнула менавіта беларуская мастацкая літаратура. Яна стала формай паглыбленага філасофскага спасціжэння сутнасці эпохі, сродкам фарміравання нацыянальнай самасвядомасці. Мастацкая літаратура як своеасаблівае люстра

гісторыі сацыякультурнай дынамікі выяўляе асобныя і інтэграваныя сэнсы чалавечага быцця, ролю і значэнне этнічных і нацыянальных культур у фарміраванні агульначалавечых духоўных і сацыяльных каштоўнасцей.

Культуралагічнае асэнсаванне мастацкай спадчыны пачынаецца ў XXI ст. з аналізу сумарнага гісторыка-культурнага вопыту беларускай нацыі на аснове ідэй, што развіваліся ў працах Э. Дарашэвіча, В. Жураўлёва, У. Конана, М. Крукоўскага, А. Лойкі, А. Мальдзіса, С. Падокшына, Ю. Пшыркова, А. Рагулі, М. Тычыны і інш. і спрыялі ўзбагачэнню інтэлектуальнага здабытку беларускага народа. Айчынная культуралогія на пачатку другога дзесяцігоддзя XXI ст. мае магчымасць комплексна даследаваць мастацкія тэксты: з пазіцый герменеўтыкі, семіётыкі, інтэртэкстуальнасці, постструктуралізму, фенаменалогіі і інш.

Утылітарны характар сучасных інавацыйных тэхналогій ставіць пад сумненне іх прыналежнасць да культуры, бо звычайна аддаецца перавага карысці, а не фарміраванню духоўных каштоўнасцей. Мастацкая літаратура спрабуе ахапіць маштабы катастрафізму ў тэхнізаваным і абездухоўленым свеце, рэабілітаваць нацыянальную культурную прастору найперш праз актуалізацыю духоўнай энергіі беларускай мовы, чым тлумачыцца яе ўзрастаючая роля не толькі ў мастацка-паэтычнай сферы, але і ў гуманітарным дыскурсе. Мастацкія тэксты маюць патрэбу ў пастаянным удакладненні іх культурных сэнсаў, каштоўнасных устаноў.

У 2002 г. была абаронена кандыдацкая дысертацыя «Тыпы і формы ўтопіі ў беларускай культуры (на матэрыялах грамадскай думкі і мастацкай літаратуры XVI–XX стст.)» Т. Ф. Сухоцкай. Мастацкія тэксты В. Дуніна-Марцінкевіча, Якуба Коласа, М. Зарэцкага, В. Быкава, В. Казько сталі базай для больш паглыбленага раскрыцця ўтапічнага зместу, закладзенага ў такіх спецыфічных формах нацыянальнай утопіі, як ідылія, «казка жыцця», антыўтопія, афіцыйная ўтопія. Ідэалам беларускай утопіі як ідэальнай канструкцыі ўдасканалення грамадства стала «казка жыцця», якая разглядаецца як жанравая форма беларускай літаратуры і нацыянальная форма ўтопіі. Яе каштоўнасці сфарміраваны пад уздзеяннем народнай аксіялогіі.

Дадзенае азначэнне нацыянальнай утопіі, прапанаванае Якубам Коласам, найбольш выразна падкрэслівае яе спецыфіку: непадабенства да рацыяналістычна ўнармаванай класічнай утопіі, скіраванасць на паэтызацыю чалавечага быцця, магчымасць яе рэальнага здзяйснення – утапічны ідэал можа быць дасягнуты, бо само жыццё і ёсць казка. Беларуская «казка жыцця» з'яўляецца архетыпнай асновай нацыянальнага менталітэту, арыентаванага на захаванне традыцыйных каштоўнасцей, асуджэнне рэвалюцыйных форм змянення соцыуму. Кансерватыўнасць беларускай утопіі з'явілася ахоўным сродкам ад дэнацыяналізацыі і разбурэння культуры [5, с. 326], які знайшоў адлюстраванне ў антыўтопіі як інтэграванай жанравай форме ўтапічнага мыслення ў беларускай культуры.

Духоўны змест твораў прадстаўнікоў вербальнай культуры выяўляе інтэнсіўны характар грамадзянскай і творчай эвалюцыі асобы як гістарычнага суб'екта, скіраванага на сцверджанне каштоўнасці гуманістычнага ідэалу ў гісторыка-культурным працэсе. Спроба разгледзець мастацкі і публіцыстычны тэкст праз прызму культуралагічных падыходаў была зроблена П. К. Банцэвічам. У кандыдацкай дысертацыі «Культуралагічная інтэнцыя ў творчасці Уладзіміра Караткевіча» ён здолеў паказаць адраджэнне ў творах пісьменніка неабарочнай парадыгмы, рэабілітацыю культуратворчай ролі эліт у гісторыка-культурным працэсе. Творчасць У. Караткевіча разглядаецца ў кантэксце асветніцкай парадыгмы, якая прадстаўлена як універсальны канцэпт [1, с. 3].

Усведамленне пагрозы татальнага вынішчэння чалавецтва абумовіла зварот да экзістэнцыяльнай праблематыкі ў аичынай культуралогіі. Глыбінныя пласты чалавечай сутнасці ўсведамляюцца праз псіхічныя комплексы, якія з'яўляюцца асновай чалавека, нацыі. Універсальныя і этнакультурныя архетыпы ў сучаснай беларускай антыўтопіі даследуе А. У. Свечнікова. На матэрыяле твораў беларускай літаратуры, якія разумеюцца як тэкст культуры, у межах юнгіянскага аналізу яна раскрыла спецыфіку этнакультурных архетыпаў Маці-Зямлі, Зоркі, Музыкі/Песні, Горада [4] і прапанавала метадыку выяўлення архетыпічнай структуры тэксту, у якой канцэнтравана выражаецца беларуская культурная парадыгма. Прапанаваная

А. У. Свечнікавай «методыка выяўлення архетыпічнай структуры тэксту можа выкарыстоўвацца ў філалагічных даследаваннях (як методыка аналізу мастацкага тэксту) і ў культуралагічных (як методыка аналізу архетыпічнай структуры нарратыву ў сувязі з яго архетыпічнымі асновамі)» [3, с. 62].

Поліпарадыгмальнасць сацыядынамікі беларускай духоўнай культуры XIX ст. У. А. Жылко даследавала праз зварот да твораў А. Міцкевіча, Я. Баршчэўскага, Я. Чачота, Ф. Багушэвіча, В. Дуніна-Марцінкевіча і інш. «Адметнасць увасаблення каштоўнасцей і ідэалаў у мастацкай творчасці XIX ст. ...» [2, с. 3] паспрыяла прыйсці да высновы, «...што станаўленне беларускай нацыянальнай культуры адбывалася на аснове сінтэзу – арганічнага паяднання каштоўнасцей, якіяносяць народна-хрысціянскі характар, і ідэалаў, што абапіраюцца на шляхецкую, у аснове сваёй рыцарска-гераічную, мінулую традыцыю» [Там жа].

Стылёвую множнасць мастацкай культуры постмадэрнізму праз сістэмны аналіз яе аксіялагічных і структурных асноў раскрыла Э. А. Усоўская. З пазіцыі культуралогіі ўдакладнена палажэнне пра ролю аўтара, які разглядаецца як пасрэднік паміж тэкстамі розных эпох, што стала падставай скарэктываваць канцэпцыю «смерці аўтара», падкрэсліць культуратворчую ролю чытача ў працэсе стварэння мастацкага твора. Дадзены погляд прасякнуты інтэнцыяй тварэння, адкрывае новыя інтэлектуальныя перспектывы ў пазнанні законаў агульначалавечага быцця, засцерагае ад разбурэння духоўнага вопыту нацыі.

Такім чынам, даследаванне мастацкіх твораў у рэчышчы культуралагічных канцэпцый стала істотным дадаткам да гуманітарнага дыскурсу і аформілася ў самастойны кірунак айчынай культуралогіі. Аб'ектам даследавання сталі класічныя тэксты беларускай літаратуры, у якіх на культурфіласофскім узроўні асэнсавана нацыянальнае быццё, абазначаны шляхі развіцця і ўдасканалення чалавечай сітуацыі, сцверджаны гуманістычны патэнцыял беларускай літаратуры.

---

1. Банцэвіч, П. К. Культуралагічныя інтэнцыі ў творчасці Уладзіміра Караткевіча : аўтарэф. дыс. ... канд. культуралогіі : 24.00.01 / Банцэвіч Павел Казіміравіч ; Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў. – Мінск, 2004. – 21 с.

2. *Жылко, У. А.* Поліпарадыгмальнасць як адметнасць сацыядынамікі беларускай духоўнай культуры XIX ст. : аўтарэф. дыс. ... канд. культуралогіі : 24.00.01 / Жылко Ульяна Аляксандраўна ; Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў. – Мінск, 2015. – 24 с.

3. *Свечникова, Е. В.* Методика анализа мифоцентрического текста культуры / Е. В. Свечникова // Культура: открытый формат – 2012 : сб. науч. работ / Беларус. гос. ун-т культуры и искусств. – Минск, 2012. – С. 58–62.

4. *Свечникова, Е. В.* Универсальные и этнокультурные архетипы в современной белорусской антиутопии : автореф. дис. ... канд. культурологии : 24.00.01 / Свечникова Елена Владимировна ; Беларус. гос. ун-т культуры и искусств. – Минск 2011. – 22 с.

5. *Сухоцкая, Т. Ф.* «Казка жыцця» як ідэал беларускай экзістэнцыі / Т. Ф. Сухоцкая // Высшая школа: проблемы и перспективы : сб. материалов XIV Междунар. науч.-метод. конф., Минск, 29 нояб. 2019 г. / Акад. управления при Президенте Респ. Беларусь [и др.]. – Минск, 2019. – С. 325–327.

УДК 316.7+17.023.36

Т. В. Карнажицкая,

*кандидат культурологии, доцент, докторант учреждения образования
«Белорусский государственный университет
культуры и искусств», Минск, Беларусь*

ГУМАНИТАРНО-ЭСТЕТИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ СОВРЕМЕННОГО КУЛЬТУРНОГО ПРОСТРАНСТВА БЕЛАРУСИ

Аннотация. Сегодня проблема определения гуманитарных границ и эстетического наполнения культурного пространства становится актуальной в силу необходимости поиска и реализации ресурсного потенциала динамических процессов культуры, что является одной из доминант обеспечения единства национального сообщества. Понимание культурного пространства в качестве ресурса гуманитарной безопасности нации в современном мире считается важным вектором развития культурологии как актуального направления научных исследований.

Ключевые слова: культурное пространство, культурный потенциал, гуманитарно-эстетический ресурс, культуротворчество, культурный бренд, аксиосфера.